

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 3. septembra 2020 - Leto XXX, št. 36

stran 2

Pride čas ...

»Okauli šinjeka je furt meu zvezani vacalejk«
stran 45

Medgeneracijsko druženje v Markovci
stran 7

Čozi, gol, gol!
stran 8

10. oblejtnica folklorne skupine penzionistk

PRIDE ČAS

Drüštvo porabski slovenski penzionistov je 30. avgusta svetilo 10. oblejtnico delovanja FS upokojenk ZSM. Folklorno skupino je ustanovila Zveza Slovencev na

ra Fodor že na začetki poslovala kak predsednica drüštva. »Pride čas, gda se človek mora odlaučiti, ka je naprej valaun, ka je tista odgovornost, doužnost, stero

vodijo, igrajo pa pomagajo folklornoj skupini, na konci pa prejkdala rejč nauvoj predsednici *Marijani Fodor*. Ona je želejla, aj tau srečanje tradicionalno grata, aj se od leta do leta srečüvlejo, družijo med sebov, aj s tejm tü goradržijo svojo porabsko slovensko materno rejč. Po pozdravi gostov je najprvim jubilančna skupina na oder staupila. Kak vsikdar, so ženske zdaj tö koražno plesale, kak če bi sploy nej penzionistke bile, nut so pokazale en tau svoji porabski plesov. Na programi so še gorstaupili Porabski trio ZSM, FS ZSM Sakalovci pa Ljudski godci Što ma čas.

Po nastopi sta Slovenska zveza

Vsi nastopajoči na odri

Madžarskem leta 2010 na pobudo penzionistov. V deseti lejtaj je 22 penzionistk vösprobalo svojo znanje v plesanji indašnji slovenstji plesov. Tau je prva folklorna skupina pri Porabski Slovencev, v steroy samo ženstje pa samo penzionistke plešejo. Njina mentorica je Dragica Kolarič, fudaš pa Boris Velner, steriva sta sploy dosta včinitla za folklorno skupino.

Na prireditiv so bila pozvana vsa prijateljska slovenska drüštva s te in drüge strani nekdešnje meje, s

Med gledalci tudi visoki gostje

V programi je zaplesala sakalovska folklorja tö.

Vodja skupina *Marijana Kovač* pa predstavnica JSKD

sterimi so - kak drüštvo tak folklorna skupina - aktivno sodelovali. Lejpa prireditiv z lejnim vremenom, bi leko pravli, zato ka proto taumi, ka so za te den napovedali vročino, je malo oblačno bilau.

Na dvanajsto vöro, gda se je program začno, so bili že vsi nastopajoči lopau v nošo naravnani, šotor pa se je že tö napuno z lidami. V svojom pozdravnom guči se je Kla-

človek mujs mora sam opravlati, pa stero namesto njega drüdji ranč tak leko opravlja, samo z oprejtimi očami trbej najdti pravoga človeka. Srečna sem, ka svojomi poslanstvu pri Dröjštvi porabstji slovenstji penzionistov na tau svetešnjom srečanji leko dam zbaugom.»

Potejm, ka se je poslovala, se je še zavalila vsejm tistim, steri plešejo,

in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti jubilejni priznanji podelila FS upokojenk ZSM za desetletno delovanje. Oblejtnica pa drüžabno srečanje sta se končala z veselicov, na steroy je igro Duo Dejan&Tadeja.

(Kejpa na 1. strani: Jubilančna folklorna skupina penzionistk.)

Karel Holec

Pod Srebrnim brejgom ...

... se slovenska kultura nazaj zdigava. Skur nagnauk se dva festivala začneta. Najstarejši se zove Dnevi poezije in vina. 24. festival se na več mestaj godi. Inda je samo na Krasi skrak Nove Gorice biu. Potejm se je na Ptuj preselo, ka tam je vino bole falo. Eške vsigdar na Ptuji svoj daum ma, zdaj, kak povejdano, festival kaulak ojdi. Zgotovo se je v soboto v Petanjcaj na domačiji Vaneka Šiftara. Po ezije je zavole bilau. Kelko vina pa je doj po gutaj steklo, od toga se ne guči.

15 Front@ je festival modernoga plesanja. Mladi plesalci kažejo svoje talente po vsej kikalaj Murske Sobote pa na velki odraj ranč tak. Zveksöga so tau domanji lidge, vsikšo leto pa pridejo iz drugi držav ranč tak. Z dosta sreče je iz Barcelone ena velka poznana plesna grupa prišla. Dugo so čakali, če pridejo ali nej. Ja, v Španiji nauvi betek ne popüšča. Depa kak povejdano, prišli so pa v petek se je z njimi festival zgotovo. Menje toga zadnjoga festivala se betegi nej moglo ognoti. Umetnost je cepivo, ki ohranja človečnost, se zove. Nikša inekcija pa nej vrastvo je nej Muri pomagalo. Nej reki Muri pa nej fabriki, ka je več nega, liki nogometasom Mure. V četrtak bi v kvalifikacijaj za Ligo Evropa v Talini v Estoniji mogli brsati labdo. Že doma se njim je nej najbaukše začnola. Zavolo koronavirusa je na paut njivi najbaukši Bobičanec nej šau. Dun so prišli, kama so se napautili, eno nauč že so tam spali, dokejč je nej bila tekma doj povejdana. Pa tau samo eno vöro prva, kak bi se mogla začniti. Nej so jo telko zavolo Mure doj povedali, najbolje zavolo toga, ka v Estoniji betek na velko kaulak sebe majüče. Kelko njivi klub Nomme Kalju betežnih ma, se je nikak nej povedalo. Tak do zdaj gnauk drgauč brsali, gda tau bau pa v sterom varaši do se za labdo naganjali, se eške ne vej. Leko se zgodi tau tö, ka za zelenim stolom Mura de naprej šla. UEFA je škela, aj se tekma zgotovi, kormanj iz Estonije pa jo je doj povedo. Depa kak povejdano, eške niške ne vej, kak se tau vse vküper zgotovi.

Ranč tak se eške ne vej, gda se ma 25. Ljubljanski maraton zgoditi. Desetoga septembra aj bi se vedlo, če oktobra bau ali ka se ma z njim zgoditi. Zakoj eške organizatori nika ne vejo? Vej pa zavolo korone, ka nej. Pri tom maratoni se eške nikšni drugi guči brüsijo. V eni krajinaj je trbej nagnauk dosta več za grobe plačati. Skrak Sobote vejs Černelavci geste. Prejk nauči več kak za polonje več trbej za daum v zemli plačati. Na leto 40 evronov pride. Ka tau z ljublanskim maratonom gnakoga ma? Vej pa tau, ka steri ali stera šké té maraton bejžati, ranč telko plačati mora. Maratoni so po cejlom svejti velki biznis. Stoj bi si leko brodo, ka organizatori maratone vküper delajo, ka šport radi majo. Malo ja, zveksöga pa pejneze. Tak, kak človekova smrt je velki biznis ranč tak.

Eden velki Slovenec pa smrti na velke rogle (oré) ta kaže. Boris Pahor iz Trsta, velki pisatelj pa humanist evropskoga formata 107. rojstni den je svetil. Pri zdravoy pameti eške vsigdar vej prajti kaj takšoga, ka glavaše njive glave boljio. Njegve knige so po cejloj Evropi v skur v vsikšo rejč prejk obrnjene. Talanski fašisti so ga bili, nut zapejrali, indašnja Jugoslavija ga nej najbolje rada mejla. Njegva miseu, njegovi gezik je gnako oster do vsej tisti biu, steri so škeli, aj po njegovoy pameti se ravnamo.

Srebrni brejg od gospouda Pahora starejši gé. Skur gnako kak un si brodi. On tö takše lidi, steri škejo, aj se vsi gnako ravnamo, ne mara. Če se takše godi, se zmejs malo strausi. Ranč telko, ka se eške kakši takši, kak je Boris Pahor, narodi.

Miki Roš

»Bodjala sva se, ka zamidiva svetek svetoga Števana«

19. augustuša je minaulo djenau 75 lejt od toga, gda so merkanarski sodacke pravo rauko krala svetoga Števana nazaj na Vogrsko pripelali. »Sveta desnica« (Szent Jobb) je v prvom redej nej cerkveni, liki narodni simbol Mad-

munizma odlaučila za varašansko demokracijo.

Kovach se je paščo v Salzburg, ka bi gorpoisko nadpüşpeka, de je pa tisti vrnau v ednoj maloj vesnici v alpski plaminaj počivo. Kolejgar Kovacha, merkanarski ofi-

čavala tačas, ka je končno z žepke vövzeu ključ od sefa ino ga nama prejkdau. Poglednila sva vöro: bilau je podnék. Nadpüşpek je naja pazuvo na obed, po tistom pa sva včasik v auto sela. Stela sva brž nazaj v Salzburg priti, de je pa naja mašin nej üšo z mesta. «

Dva oficera sta se žmetno, depa donk povrnaua v Salzburg ino k sebi vzela Sveto desnico. Za paut na Vogrsko so meli Merkanarge dopüşčenje od pápe Pija XII., oficér Edward J. Czerniuk se je tak spomino: »Paut je strašna bila. Dež se je lejvo, prišli smo v vihér, gume so se čufskale, pá smo defekt dobili. Brodili smo, ka nikdar ne pridemo v Budimpešto. V nedelo večer v sedmoj vöri smo auto donk leko stavili v Budi, gde pa smo zvödali, ka je nadpüşpekov vikar Béla Witz vrnau na peštarskoj strani. Napautili smo se, ka ga poiškemo. «

Novine »Új Ember« so kisnej pisale: »Sürkasti sodački auto, cejli prašen, je v nedelo 19. augustuša večer stano pred klauštrom Jezošove kongregacije. Sodačke so pripelali eden veuki kinč drejkt s Salzburga: pravo rokau krala svetoga Števana. « V tistom megnenji se je edna apatica napautila k čuvari Svete desnice, vikari Béla Witz. »Strašno sem letejla po ulicaj porüšene Budimpešte, za en par minutov sem stala v zakristiji frančiškanov. Mejla sem srečo, gospaud Witz so vrnau končali litanije ino v mešnom gvanti nutstaupili. Komaj sem leko s par rečami povödala, ka je nauvoga. Uni so me gledali, samo gledali, te pa brž došli štolo na lejvo, köpenek pa na pravo. Mangli pa drženco so že v dveraj k sebi vzeli, tak sva letejla. Eške samo po par stau mejteraj so začnili lecati: »Zdaj

aj samo ... prejkuzemem ... Sveto desnico ... zranje procesija ... po tistom pa ... leko mrgém. « Drügi den se je na glas povrnitve Svete desnice zbralo 120 gezero lüdi pred frančiškanskov cerkvov, od

prejkpoglednili.

Legenda püşpeka Hartvika z 12. stoletja pravi, ka gda so Števana grob leta 1083 oprli, »je od tistec slatko denélo, vsakši je brodo, ka je prišo v Boži Paradičom. Škri-

Procesija Svete desnice pred drugov svetovnov bojnov

tistec je procesija üšla do Bazilike.

Na relikvijo so do leta 1950 - gda so razpüstili rede - skrb meli v oratoriji Jezošove kongregacije (angolkisasszonyok). Slejdnjo procesijo so držali leta 1947, vej so je pa edno leto kisnej dozapövödali. Vikar zaprejtoga nadpüşpeka Józsefa Mindszentyna je skrb za Sveto desnico položo na vsakokratnoga plebanoša v Baziliki. Do začetka 1970-i lejt so relikvijo držali v ednoj skritoj železnoj škatüli v stenej za omarom farofa ino samo gnauk na leto, 20. augustuša vödjali v svetišče Bazilike. Kapejlo svetoga Leopolda so kisnej poimenüvali po Svetoj desnici, štero so od tistoga mau tam držali.

Gnešnja relikvija je nej cejla. Vrnji tau rauke je venak krau Lajoš Veuki v Krakov odpele, gda je na polski tronuš seu, spaudnji tau pa je petdeset lejt kisnej krau Žigmond za dar dau avstrijskoma vojvodi Alberti. (Té tau gnesdržijo v Beči, če rejsan ništerni čednjaki pravijo, ka je naugina čonta.) Ka je ostalo, so z modernimi padarskimi aparatami oprvim leta 1951

nja je bila puna z redečov vodaau, pomejšanov z olinom. « Gnesneden čednjaki pravijo, ka je bila tau voda spod zemlé, pomejšana s krvdjauv mrtveca, rauka pa se je prej od toplauče mumificerala.

Hartvik dale pripovejda, ka je biu na Svetoj desnici eden prstanek, šteroga pa gnes ne vidimo na rokej v Baziliki. Čednjaki so na pamet vzeli, ka na prstaj ranč nega takše zamazanije, štera bi kazala na eden prstanek. Zatok ništerni brodijo, ka je rauka, štera je v törski cajtaj v Dubrovnik prišla, ranč nej od Števana. Leta 1999 so Sveto desnico eške z endoskopom tö prejkpoglednili, de so pa samo na tau gorprišli, ka je mogauče bila balzamérana. Gnesneden bi venakeške z genetiskimi metoduši nej mogli gvüšno povödati, ali je tau rejsan prava rauka krala svetoga Števana. V istini pa tau nika ne deje, dojde, če v tau vörjemo. Kak je tau tö nej glavno, ka se je Sveta krona nikdar nej teknila glavé prvoga vogrskoga krala.

-dm-

vir fotografije: Fortepan/
Friss Ildikó

Svetoga Števana prava rauka na ednom lesorezi s cajtov Marije Terezije

žarske - leta 1945 pa je bila znamenje nauvoga začetka v ednom rosagi, šteri je biu na nikoj djani po ednoj zgüblenoj bojni.

Sveto desnico so v törski cajtaj z rosaga v Dubrovnik vörejšili, kralica Marija Terezija pa se je mogla kisnej dosta anglati s tistimi dominikanci tačas, ka so rauko leta 1771 nazaj poslali. Relikvijo so v cajti Franca Jožefa djali v edno kapejlo v kraleskoj palači, od tistec so go püşčičarge (nyilasok) leta 1944 odpelali na Zahod.

Prvi glas, ka je prava rauka svetoga Števana preživejla bojno ino je na varnom mesti na nadpüşpekiji v Salzburgi, je v Budimpešto prišo juniuša 1945. Visiki merkanarski sodački oficér z vogrskimi korenjami George S. Kovach je djenau razmo, ka bi znamenüvala v tistoj situaciji Sveta desnica na tradicionalnoj procesiji za 20. augustuš: Madžarska bi pokazala, ka se je mesto ko-

cér Henry G. Simmonite, se je tak spomino: »Odlaučila sva se, ka poiškeva nadpüşpeka. Njegvi sekretar je pravo, ka je paut kratka ino prej mava cajt v soboto zrankoma tatiti. Müva pa sva en moment nej čakala. Čas je naglo teko, bodjala sva se, ka zamidiva svetek svetoga Števana. Naja auto je leto prej brega Grossglockner, na 2900 mejterov visiko vreje sva prišla večer v pau desetoj. Snej je grau bo üšo, bila sva v ednom veukom oblaki, ranč svoj naus sva nej vidla. Gda sva se dojspiščavala, sva mogla na pau poti dvej vöri počivati, ka bi se vrauče prence sladile. Po tistom sva brezi piti pa gesti letejla k nadpüşpeki. Te fajni gospaud z veukim znanjom naja je lepau gorprijo, de je pa konkretno vöpravo, ka ne dá Sveto desnico. Bojo se je, ka go prej neva cejlo nazaj na Vogrsko odpelala. Dvej vöri sva ga nagu-

PREKMURJE

McDonalds

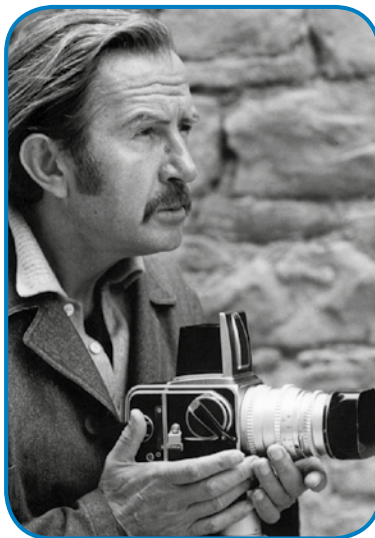
No, pa je tudi Murska Sobota prišla na gastronomsko karto sveta, če se malo pošpajšam. Pred par dnevi je pauleg BTC-ja, največšega bautoškoga centra v Prekmurju, svoje dveri gor odprla 21. restavracija McDonaldsa v Sloveniji. Tak vidi, ka majo Prekmurci radi na brz pripravleno gesti, čiglij je dosta tudi takših, tak kak po cejlom sveti, steri brodirjo, ka je tau, ka odavlejo v tom eričnom lanci merkanarskih restavracij, nej glij preveč zdravo. Trnok sam se smedjala, pa brodim, ka nej samo ges, gda sam vidla videoposnetek, steroga so na svojom facebook profili notpokazale novine Vestnik. Že prvi večer so na den, gda je soboški McDonalds gor oudpro svoje dveri, v dugi koloni lidge čakali na tau, ka naročijo gesti tak (McDrive), ka jim sploj nej trbej titi v z autona. Tudi ovak že od prvoga dneva varnostniki skrbijo za tau, ka se ljubitelji burgerov in druge brz hrane držijo reda, vej pa znamo, ka trbej v cajti nauvoga kotronavirusa paziti, ka nej bi nagnauk dosta lüstva stauptilo v restavracijo. Kakoli si že mislimo o McDonaldsi, razveseljivo je, ka je delo daubilo več kak 60, v glavnom mladih lidi, od toga približno 40 za stalno. Zidino, v sterorej je restavracija, stera je odprejta vsakši den, od 7.00 do 23.00, v petek in soboto ške vöro duže, McDrive pa teva dva dneva do dvej vnoči, je za 2,5 milijona evronov dala zazidati firma BTC City, stera čaka, ka do meli zavolo McDonaldsa tudi sami za najmenje 10 procentov vekši promet. V soboškom BTC-ji so ške vöovadili, ka škejo do meseca augustuša 2021 po cejlj zidini napraviti nauvo fasado, prenoviti bauto Interspar, pa tudi tista mesta, gé se dé notri v té velki bautoški center.

Silva Eöry

Erični prekmurski fotograf Jože Kološa-Kološ

»Okauli šinjeka je furt meu zvezani vacale

Na Drevoredi Martina Luthra v centri Sobote stogi razstava z naslovom *Murska Sobota skozi objektiv Jožeta Kološe-Kološa*. Na ogled so postavljeni tisti kejpji, stere je té erični prekmurski fotograf napravio v 50., 60. in 70. lejtaj 20. stoletja. Tau so čarno-bejli kejpji, stere je redo tudi za novine Vestnik, pri sterih je biu te zaposleni kak fotoreporter. »Tej kejpji kažejo Soboto, pa vse tisto, ka se je pred več kak petdesetimi leti v varaši godilo. Vö sam odabrala bole takše kejpje, ka jih ške telko ne poznamo, ka jih nega v njegovij knjigaj. Na prvi pogled dosta vilic sploj ne prepoznamo, vej pa so stare zidine na dosti mestaj podrli in zazidali nauve. Najbole v oči spadne Lendavska vilica, stera je na tej starij kejpaj ške brez velikih stanovanjskih blokov. Pa če poglednemo glavno,

Jože Kološa-Kološ

Glavna soboška, gnesden Slovenska vilica

gnesden Slovensko vilico, stero zdaj obnavlajo, mamö kejpje, na sterih se vidijo stari rami in velke dreve, platane, sterih se ške sama dobro spaumnim, in vidimo, ka so tistoga cajta tau vilico že tudi prenavlali,« je raztolmačila višja kustosinja Tamara Andrejek, avtorica razstave, stero so v Pomurskom muzeji pripravili ob 100. obletnici Kološovoga rojstva. Jože Kološa-Kološ se je naraudo 28. septembra leta 1920 v držini fotografov, vej pa se je s kejpja-

njom spravlo že njegov dejdek, sledkar pa tudi njegva mama. »Očo je zgübo že trno rano, gda je biu star dvej leti, njegova mati pa se je te znauva oženila, in tau z enim fotogra-

fom, steri je prišo iz Zagreba,« je povedala Tamara Andrejek in cujdala: »Dejdek pa mama sta bila studijskiva fotografa, njihva sta čakala lidi, ka se pride-

vo leta 1943 v Soproni, zatau je meu tudi dosta knjig o fotografiji v vogrskom geziki: »Velki tau svojoga žitka je preživo vküper s svojo ženo Piroško, Vogrinko, stero je zvau Pirika. Spozno jo je ške pred drugo svetovno bojno, 1944. leta pa sta se oženi-

kejpj, steroga mamö, je biu napravleni te, gda je biu star 16 lej in je šau prauti Goričkomi pa je kejpjo naravo. Dosta je kejpjo stare prekmurske rame, pa tudi lidi, kak delajo na njivaj. Odo je po Filovcaj in Bogojini pa kejpjo lončare, na

Razstavo z naslovom *Murska Sobota skozi objektiv Jožeta Kološe-Kološa* je pripravila Tamara Andrejek

la. Gestejo kejpji, steri kažejo, ka sta bila trno lejpi par. On je biu takši visiki, süji, ona pa drauvna in nasmedjena, tudi trno lepa ženska. Dober par sta bila. Sobočanci, steri so jiva poznali, se ške gnesden spaumnijo, ka sta se tudi na stara lejta ške radiva za roke

Müri pa nej samo vodau, liki tudi mlina, sterih je ške te dosta bilou na reki.»

Po tistom, gda so ga začnile zanimati tudi nauve reči, sta se leta 1958 z ženo preselila na drugi konec Slovenije, v Koper. V Soboti je tistoga cajta nej bilau dosta fabrik, Kološo pa je začni-

Pogled na nekdešnji Delavski dom, gnesden je tü sedež soboške občine

držala. Edino, ka njima je falilo, dece sta nej mela.»

V tistom cajti, gda je ške živo v Prekmurju, je nej kejpjo samo Murske Sobote, liki tudi druge prekmurske kraje, mogauče je odo kaj tudi po Porabji, samo ka so v soboškom muzeji vsej 20 gezero negativov sploj ške nej mogli preglednoti, ka bi vidli, če je rejsan tak bilou: »Prvi njegov

la zanimati industrijska fotografija, zatau je v firmi Tomos, stera je redila mopede, štiri leta redo reklamne kejpje, po tistom pa se je odpravo na paut samostojnoga umetnika. Z drugimi neodvisnimi fotografi so na noge postavili mednarodno kejparsko kolonijo Koštabona, biu pa je tudi med tistimi, steri so 1975. leta v Kopri gorodprli prvo foto-

galerijo v nekdešnji Jugoslaviji: »S kolegi so kejpali stare istrske vesnice. Omenjena kolonija je bila več kak dvajset let pri življenju. Tam so se dobivali, kejpali in se družili, pa redili razstave.« Tak je Jože Kološa-Kološ stauo na pravo umetniško paut. Leta 1983 se je v Pécsi in Zagrebi predstavilo z razstavo z naslovom Svetlobni zapisi, stero je te leta 1986 ške notpokazo tudi v Váci, Murski Soboti in v Budimpešti. Kološev opus, steri obsega več kot 70 samostojnih fotografskih razstav, je fontoško prispevo k razvoju umetniške fotografije, najbolje krajinskoga in socialnoga žanra. »Leko pove-mo, ka je Kološa med tistimi, steri so bili glavni nosilci razvoja umetniške fotografije na Slovenskom,« je ške pravla Tamara Andrejek, stera je vesela, »ka smo v letošnjom leti, stero je zavolo nauvoga koronavirusa trno nauro, zatau smo mogli v muzeji dosta planov vöminiti, vala baugi, leko pripravili razstavo o Kološi, vej pa mamu vse té kejpe pri nas«. Kak smo že napisali, je nej meu mlajšov, zatau se je odalučo, ka vse svoje negative in kejppe, fotoaparate in drügo fotografsko opremo, pa tudi svoje gosli, zapüsti svojomi rodnomi varaši. In tak nede ostalo samo pri toj razstavi zvüna, na vilici, liki do geseni v soboškom muzeji pripravili ške velko razstavo, na steroj do notpokazali cejlo umetniško delo, od prvih pa do zadnjih kejpov, toga eričnoga prekmurskoga fotografa, steri vküper s svojo Piriko počiva na soboškom cintori. »Pri grobi, v sterom so pokopani vsi člani držine, je tudi kip, portret Jožeta Kološe. Na tom kipi ma okauli šinjeka zvezani vacalejk, vej pa je tak bilau tudi, gda je ške živo. Okauli šinjeka je furt meu zvezani vacalejk,« je ške cujdala Tamara Andrejek.

(Kejpa na 1. strani: Tak je pred več kak 60. lejti vövidla Lendavska vilica v Murski Soboti.)

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in Jože Kološa-Kološ.

SLOVENSKO ETNOLOŠKO GRADIVO V MOHAČU

Predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec je 19. avgusta obiskal Muzej Kanizsai Dorottya v Mohácsu, ki je t. i. južnoslovanski bazični muzej, torej reprezentira etnologijo in kulturo Srbov, Hrvatov in Slovencev na Madžarskem.

V časih, ko smo imeli Slovenci, Srbi in Hrvati na Madžarskem še skupno organizacijo, je Demokratična zveza južnih Slovanov večkrat organizirala etnološke tabore tudi v Porabju, katerih cilj je bil zbrati in ohraniti čim več gradiva, ki predstavlja način življenja in kulturo Slovencev. Etnološke tabore je organizirala takratna slovenska referentka DZJS Irena Pavlič, strokovno jih

je vodil Đuro Šarošac (Sarošac György), takratni direktor omenjenega muzeja. Čeprav etnološka dediščina Slovencev ni tako pisana, kot je le-ta pri Hrvatih na Madžarskem, sploh glede narodnih noš, se je na koncu sedemdesetih in v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja vseeno zbralo bogato

gradivo, ki so ga odpeljali v Mohács.

Slovenske organizacije si prizadevajo, da bi se slovenski eksponati vrnili v Porabje, zato se je predsednik DSS Karel Holec pozanimal pri sedanjim ravnateljici muzeja Andreji Kolutacz Hasanović, ali je

venskih eksponatov, je razstava o Slovincih zelo skromna, kar je predsednik Holec dal tudi vedeti. Z ravnateljico sta se dogovorila, da se mu pošlje seznam slovenskih eksponatov, na podlagi pregleda le-tega bosta usklajevala o nadaljnji usodi slovenskega gradiva.

Skromen delež Slovencev v mohaškem muzeju

to mogoče in na kak način. Odgovor ni bil preveč spodbuden, saj je zbrano gradivo v lasti mohaškega muzeja, ravnateljica je obljubila le toliko, da se gradivo lahko (tudi za več let) izposodi, če bi ga želeli predstaviti »doma«.

Kljub temu da ima tamkajšnji muzej v inventarju 140 slo-

Naj v oklepaju omenim tudi to, da je postal pred časom slovenski bazični muzej tudi Muzej Avgusta Pavla v Monoštru, ki pa ima kljub temu na pročelju in nad vhodnimi vrati le enojezični (madžarski) napis, ki so ju namestili pred kratkim.

M. Sukič

Foto: K. Holec

PRIZNANE OSEBNOSTI V MONOŠTRSKI ZLATI KNJIGI

20. avgust je največji državni praznik v državi, praznik sv. Štefana, prvega madžarskega kralja, ustanovitelja države. Letos so bile prireditve ob tem dnevu zaradi koronavirusa bolj skromne tako v državnem kot tudi občinskem merilu.

V Monoštru so ob prazniku odprli dve razstavi, eno v pritličju občine. Razstavo o monoštrskem športu je pripravil Alajos Čuk nekdanji referent za šport v občini.

Drugo razstavo o znanih monoštrskih osebnostih so odprli v Muzeju Avgusta Pavla, pripravili so jo člani monoštrskega domoznanskega društva.

Del razstave v muzeju s knjižničarko Piroško Molnár in muzejskim pedagogom Lászlóm Gouthom

Znane osebnosti so zapisali tudi v t. i. monoštrsko zlato knjigo, med njimi je tudi Av-

gust Pavel kot priznani znanstvenik, literat in prevajalec tega območja.

MS

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Gnauk je dosta, sledkar go pa nega

Letos smo večkrat daubili taši dež, ka je vse plavalo, prvin se je tašo tō zgaudilo, depa nej tak na gausta kak v tej lejtaj. Spremenilo se je še tau tō, ka veter fejš fudi, depa grmance so že tō nej taše, kak so prvin bile. Te je tak treskalo, ka so se vse streje zdigavale. Par kednov nazaj je v Železni županiji, najbola v Porabji, bilau tašo mesto, gde je v ednoj vöri osemdeset milimetrov deža spadnilo. Potoki pa jarki so tak nagnauk puni gratali, voda je tekla vsepovsedik prejk pauti, njiv pa dvorišč.

Pri nas po bargaj velke nevole zato nega, nevola je bola tam, steri so niže pa steri po varašaj živejo. Gda povauden pride, te zemenice tak nagnauk se napunijo, najbola pod blokaj. Tau je zato, ka od leta do leta je več betona pa asfalta, gde voda ne more v zemlau priditi, bola se samo vküpnabere. Kanalizacija eden čas še funkcionira, depa sledkar že voda tam tü ne more tastečti, zato ka so tenke cevi. Če bi se te cevi vse vömenile na bola kuste, še tak bi nej bilau rejšeno tau z deževnico, zato ka ta vnauga voda ne more kama tastečti. Najbaukše bi tau bilau, pa na tejm že vsepovsedik po svejti zmišlavajo, ka bi tau vodau v bazenaj shranili, najbola tam, gde je večkrat süča, gde nega vode. Sledkar bi z njauv polejvali ali pili tō leko, zato ka de voda od leta do leta vsigdar vekšo vrejdnost mejla.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Izglasovana nezaupnica Aleksandri Pivec

Svet stranke DeSUS je predsednici Aleksandri Pivec na tajnem odločanju izglasoval nezaupnico (zanjo je glasovalo 33 članov, proti jih je bilo 19) in nato prekinil sejo, ki se bo nadaljevala 9. septembra. Možnost glasovanja o razrešitvi Pivčeve je bila z razširitvijo dnevnega reda predvidena že tokrat, a je zaradi nasprotujočih si razlag, ali svet stranke to sploh lahko naredi, predsednik sveta stranke Tomaž Gantar predlagal prekinitve seje. »Želim, da delamo zakonito, brez dvomov in dilem,« je še poudaril Gantar in pojasnil, da bodo do septembrskega nadaljevanja seje sveta stranke pridobili mnenje strankine komisije za statutarna vprašanja in pritožbe, sicer pa se v stranki strinjajo, da morajo čim prej sklicati kongres. Gantar je ocenil, da bi to lahko bilo konec oktobra ali v novembru. Za čimprejšnji kongres se zavzema tudi Pivčeva, ki meni, da jo lahko razrešijo le delegati kongresa, ki so jo tudi imenovali za predsednico DeSUS-a.

Slovenija znova odpira veleposlaništvo na Irskem

Slovenija po osmih letih znova odpira veleposlaništvo na Irskem. Diplomatsko predstavništvo v Dublinu je formalno odprto od 31. julija. 2012 je Slovenija zaradi varčevanja zaprla veleposlaništvo na Irskem, zdaj tam samostojno predstavništvo zaradi spremenjenih političnih okoliščin znova potrebuje. Uradni govorec ministrstva za zunanje zadeve Aleksander Geržina je pojasnil: »V nasprotnem primeru ne bi mogli pokrivati Dublina razen iz druge članice EU, iz Londona ne moremo več, ker je Velika Britanija izstopila iz EU in bi bila situacija pravno nevzdržna.« Prihodnji mesec bo na Irsko odpotovala odpravna poslovnica, da uredi vse potrebno za zagon veleposlaništva. Razpis za veleposlanika je že odprt.

Veselo druženje slovenski penzionistov

Drüštvo porabski slovenski penzionistov je v svojem letnem programu planiralo piknik s športnim pa z veselimi programom za tiste svoje penzioniste pa zvojnajšnje mlajše lidi, steri so se nota naravnali v maske na letošnjom slovenskom fašenskom programi. Najvekšo pomauč pa dobimo že od 2017. leta mau od vesi Sakalauvci, gde pod vodstvom županje Valike Rogan se kaullek 30 lidi, - največ je mlajšov pa mladi držin - naravne nota v kreativne, moderne maske. Zatau smo želeli njim tü en lejpi, veseli zadvečerek poniditi pa se vküper družiti mlajši pa starejši že na konci majuša v parki motela Alpokalja. Žal, té smo mogli dola staviti organizacijo zavolo virusa, de smo pa nej njali tá. Na té piknik, steroga smo pripravili 10. avgustuša, so Sakalauvčani nej mogli pridti. Njij smo že prva lejta tü zvali, depa nikak se

nam nej posrečilo vküp pridti. Nika ne deje, mi ne odvüpa-mo! Nauvomi predsedstvi predlagam, aj dočas štımajo

Med tejm ka so se eni kejljali, so se drugi pogučavali

z njimi drügo leto, ka se njim ne pršika vküp pridti na en veseli, pester program.

No, te mali piknik smo tü na kegljišči meli kak reden velki piknik. Mesto smo dobro meli notri v zidi, istino, malo skur tejsno, ka smo nej steli titi tavö pod strejo, ka bi tak nej bili vsi vküper. Bilo nas je 36. Za pogostitev smo meli fajnske domanje klobase pa dobro ladno piti za pogasit žejo. Potistim se je menši tau podau za kegljanje. Nisterni so že tak flajnsno potakali krugle, ka so skur vse babe gora zobrnauti. No, mi, steri smo zdaj bili oprvim na progi (pálya), mi smo bili bole lejvi, depa na konci je nam že tü začnilo bole titi. Tau je dobra motivacija

bila, ka smo bili na tri tale, pa smo vidli na tabli, stera skupina kak stogi. Gnauk prvi, gnauk zadnji, vsebola smo steli vseveč bab gora zobrnauti, vse menje se je pršikalo. Vmejs smo se dosta pogučavali, steri pa radi popejvajo, so lepau popejvali naše domanje nau-te. Ali gda so tri seničke sestree vöpisitile svoj glas pa so spejvale taše stare slovenske pesmi, stere smo nisterni ranč nej čüli, smo se njim vsi čüdivali. Sveti Baug, kak leko majo vse tri tašo dobro grlo! One so po domanjom Onzine deklee z Gorejnjoga Senika, po dekliskom pa Geček Marika, Eržika pa Anuška. Hvala Baugi, ka Marika pa Eržika že spejvata s pevci Rozmaring našoga drüštva, Anuško pa z velkim veseldjom čakamo. No, tak nam je čas brž odišo, mi smo se pa z dobrim čütenjom leko napautili domau.

Klara Fodor

TRETJI TABOR ZA OTROKE V OKVIRU PROJEKTA ETHOS LAND

Razvojna agencija Slovenska krajina je že tretjič orgazirala tabor za otroke v okviru projekta ETHOS LAND, ki je financiran iz INTERREG V-A Program sodelovanja Slovenija-Madžarska.

Tabor se je odvijal med 17. in 21. avgustom 2020 v Markovcih v Sloveniji v počitniškem domu Peterloug. Udeležilo se ga je 41 otrok, ki so prihajali z Goričkega v Sloveniji in iz Porabja na Madžarskem.

Organizatorji smo za otroke sestavili zelo pester program, ki smo ga izvajali s pomočjo mentorjev, ki so večinoma prihajali iz Slovenije. Prvi dan smo imeli spoznavalni popoldan in ustvarjalno delavnico z mentorico Valentino Novak. Na delavnici so otroci naredili steklenico z željami. Večerni program je bil žur.

V torek smo imeli delavnico s porabskimi upokojenkami. Ta dan so otroci spoznali gastronomijo in obrtništvo območja, kjer živijo. Dopoldne so pripravili različne

namaze in sladkarije, popoldne pa so ustvarjali, in sicer so naredili različne papirnate rože.

V sredo smo imeli izlet, šli smo na eko-socialno kmetijo Korenika v Šalovce. Tam so otroci spoznali zeliščni vrt, kjer so tudi sami nabirali meliso in meto, iz teh

Ustvarjalna delavnica z mentorico Valentino Novak

zelišč so naredili osvežilno pijačo. Potem so si ogledali živali, ki so na kmetiji, lahko so jih tudi pobožali in krmili. Videli so konja, zajce, krave, koze, ovce in vietnamske svinje. Na koncu pa so sami naredili pirine rogljičke, ki

so jih poizkusili po kosilu. Popoldne smo imeli različne športne igre. Po večerji smo šli k maši in na tamkajšnje župnišče. Ko se je zmračilo, smo opazovali zvezde skozi teleskop in smo šli na pohod po Zvezdni učni poti.

V četrtek dopoldne smo imeli

sami naredili pice in potem so v manjših skupinah šli v sobo pobega. V petek dopoldne smo imeli zaključek tabora. Pogovarjali smo se z njimi o tem, kako so se počutili, kaj jim je bilo všeč in česa niso marali. Potem je prišel gospod Dejan Horvat, župnik v Markovcih, s svojim John Deere traktorjem s prikolico in otroke odpeljal na vožnjo po vasi, v kateri so otroci zelo uživali. S tem smo tudi končali naš tabor. Otroci in tudi mi, organizatorji, smo uživali v taboru. Naši otroci iz Porabja so se naučili kar nekaj novih besed v tem tednu, posebej še tisti, ki se sploh ne učijo sloveščine. Mi, vzgojitelji in spremljevalci pa smo uživali med otroki, se veliko igrali z njimi. Za zahvalo smo dobili veliko veselja in ljubezni od otrok. Hvala lepa mentorjem in soorganizatorjem za pomoč pri izvajanju 3. tabora ETHOS LAND.

Viktorija Hanžek

Medgeneracijsko druženje v Markovci

Porabski slovenski penzionisti smo že od drugin vodili gastronomsko in rokodelsko delavnico v tabori Ethosland,

pa namaz iz jajc. Povedali sva, kak zdrave so škipke, tikvin oli pa tikvine goškice. Oli zovejo v Porabji pa v sosednjij krajini

na dva stola pa lepau okinčali. Povabili smo vse mlajše, naj kauštajo, naj pogejo vse tisto, ka smo vküp naredli.

navčila, kak trbej rauže redti. Mi, vözraščeni smo trno uživali pri tom. Andrea Kovács je z nami vred delala, trno dobro je bilau v toj skupnosti biti.

Penzionistke, stere smo vodile delavnice (s prave): Iluška Dončec, Marijana Kovač, Ani Dončec pa Margit Čuk

steroga je organizirala Razvojnaja agencija Slovenska krajina. Prvi tabor je biu v Monoštri v Slovenskom dami, zdaj pa v Peterlougi v Markovci.

18. avgusta je nas predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács odpelala v Markovce. Od nje smo zvedli, ka mlajši v tabori majo različne delavnice pa dejavnosti: športne, jezikovne pa družabne igre. Mi smo jim pa pripravili gastronomsko in rokodelsko delavnico. V tabori nas je čakalo kauli 40 šaularov iz Porabja pa Slovenije. Najgir so bili, ka mo njim pokazali.

Órség za »črno zlato«.

V tabori so bili že spoznani mlajši tó, s sterimi smo že v varškom tabori tó vküp delali. Oni so že bola znali pomagati,

Popaudnevi se je začnla rokodelska delavnica na dva turnuša. Marijana Kovač pa Iluška Dončec sta tapravile, ka vse se je inda svejta delalo iz kreppapira. Delali so püšle za sneje pa za svadbice, vence za na pokapanje pa za vsisvece. Gnesden je šega vence plesti iz papirnati rauž, stere gor dejejo na križe, steri stogijo pri pauti.

Peterloug v Markovci z zastavov vsefele farb ranč tak kak mavrica

Gastronomska pa ...

... rokodelska delavnica

Skrbeli so se za nas, güžino pa dober obed smo dobili, trno prijazni so bili z nami.

Nej zaman je biu tabor v Peterlougi. Mlajši so vsakši den druge delavnice pa aktivnosti meli. Leko bi pravli, ka so meli keden kak peterlaug (mavrica) z vsefele farbami.

V torek smo mi, porabski penzionisti tó »pofarbali« njini den z zdravim gestijom pa raužami vsej farb. Vüpamo, ka

Končni izdelki gastronomske delavnice

Lejpi püšeu pisani rauž

Gastronomsko delavnico sva vodili Ani Dončec in Margit Čuk, z mlajšami vküper smo naredli namaz iz škipk (skute) s tikvinim olinom pa s semeni

dapa drugi so tó aktivni bili. Po tistom smo redli za sladico kroglice iz kekca s kokosom in iz škipk. Gda smo s tem zgotauvili, smo vse vösklali

Mlajši so veselo vcujstanili, redli so klinčece, trnjove rauže z zelenimi listi. Dosta lejpi rauž so napravili, stere so leko domau nesli. Iluška je nas tó

nas ne pozabijo.

(Kejp na 1. strani: Rauže iz kreppapira so bole deklice delale.)

Margit Čuk

... DO MADŽARSKE

Predčasne volitve v županiji Borsod

11. oktobra bodo zaradi smrti dosedanega poslanca predčasne parlamentarne volitve v 6. volilnem okraju županije Borsod, toda - bi lahko rekli - že zdaj poteka predvolilna kampanja, saj so te volitve izrednega pomena. Če jih namreč vladne stranke izgubijo, izgubijo tudi dvotretjinsko večino v parlamentu. Parlament ima 199 poslancev, za dvotretjinsko večino FIDESZ in krščanski demokrati potrebujejo najmanj 133 mandator, trenutno jih imajo 132, toda ker je zdaj v parlamentu le 198 poslancev, jim to zadostuje za dvotretjinsko večino.

10. julija je FIDESZ izgubil svojega poslanca zaradi prometne nesreče, stranka se je odločila, da bo kandidirala njegovo hčerko, mlado odvetnico Zsófió Koncz, ki je do sedaj delala na madžarskem veleposlaništvu v Wasingtonu. Skupni kandidat združene opozicije naj bi bil László Bíró, član stranke Jobbik. Njegova kandidatura je dvignila precej prahu tudi med članstvom nekaterih opozicijskih strank, saj je imel na svoji facebook strani prej kar nekaj protijudovskih izjav. Budimpešto je recimo imenoval za judapešto itd. Za to svoje dejanje se je sicer opravičil, toda njegovo obnašanje je močen adut v rokah vladnih strank, ki so - zaradi neurejenih pravnih zadev njegove stranke - zaenkrat preprečile njegovo kandidaturo.

V karanteni tudi nekateri člani vlade

Po neki prireditvi ob koncu tedna, ki so se je udeležili tudi nekateri člani vlade, so v prostovoljni karanteni dva ministra in trije državni sekretarji. Po prireditvi se je ugotovilo, da je komunikacijski direktor stranke FIDESZ István Hollik okužen s koronavirusom. V prostovoljni karanteni sta ministrica za pravosodje Judit Horváth in minister Gergely Gulyás, vodja kabineta premiera. Prav tako so v karanteni državna sekretarja Zoltán Kovács in Csaba Dömötör in predstavnik za tisk Urada vlade za informiranje Örs Farkas. Viktor Orbán se omenjene prireditve ni udeležil.

Čozi, gol, gol!

Prejšnji keden sem v Slovenski vesi pri družini Meggyes od stare kejppe gledat. Žena Hugi, še prvin kak bi prišo, je že malo prebirala kejppe, zato ka spoj dosta kejpov majo, sem sedem, osem vöodebro, steri so zame zanimivi bili. Na tej kejpaj se zvekšoga oča pa dejdek vidi jo, med njimi so od nogometa do gostüvanja vsefele, ka se pri edni družini ma zgoditi.

- Hugi, najstarejši kejp, ka smo ga najšli, je tisti, gda sta se tvoj dejdek pa baba ženila. Gde pa gda je tau bilau, ka so tak lopau naravnjeni?

»Tau je doma v Slovenski vesi bilau leta 1926, zato ka oni so se tü držali. Od moje babe so mati mrli, brat se je oženo pa v Meriko odišo, gda so moja baba dvanajset lejt

je tam bila pa te gnauk samo nazaj domau prišla. Zato je tak lopau naravnjena, mogauče, ka je te gvant še z Merike prinesla

Hugi Meggyes med starimi kejpji

s seuv.«

- Kelko mlajšov so meli?

»Šest mlajšov so meli, depa s tau-ga je eden že mlado mrau, gda je

»Moj oča je na kejpji, gda je regarut bijo, med tejmi, steri so dolavzeti več niške ne žive, vsi so tapomrli. Tau je nikak po bojni, leta 46-47 moglo biti, gda je oča sedemnajset, osemnajset lejt star bijo. Tau je velko delo bilau za pojbe, vidiš, kak lopau so naravnjeni pa okinčani s pantlikami.«

- Kakšna ekipa je pa tau, gde je telko dekel na ednom küpi?

»Tau so rokometišice, stere so v židanoj fabriki delali, moja mati so tö med njimi, tam najnaprej stojijo na kejpji. Vidiš, ozark tisti velki teherkoči (tovornjak), kama koli so šli se špilat, s tistim so se pelali pa nej samo skrak.«

- Na taum drugom kejpji so pa nogometaši dolavzeti, je med njimi spoznani?

»Tau so vse spoznani, zato ka vsi so iz vesi, depa že vejn niške ne žive med njimi, moj oča tam naokrajma stoji. Fejst rad se je špilo, tau je njema velko veseldje bilau. Gnauk so se proti Csákánydoroszló špilali, njini vratar je labdo vöbrsno skur do naši vrat, moj oča je tam stau pa labdo še prvin kak bi dolaspadnila, nazajdüno. Njini vratar je vanej stau pa labda prejk njega nutra v vrata spadnila. Naši so začnili kričati mojomi oči, ka „Čozi, gol, gol!“ „Dja, pa sto ga je brsno,“ pita on. „Vejpa ti!“ „Dja, vejpa dja sem ranč tamta nej odo.“ Gda tisti stari futbol kaj naprejpride, tau zgodbo vsigdar naprejprinesajo.«

- Sto so tej ladjeni na ednom küpi?

»Tau je tö oča, potistim je dolavzet, gda so se s pajdaši v krčmej malo napili, potistim so se pa doladjemali. Vidiš, eden bola na krivi stoji kak drügi.«

- Na taum kejpji, steroga si zdaj doladjala na sto, sta dva popa dolavzeta, ka je tü bilau?

»Te kejp se je te redo, gda so pri nas v Slovenski vesi zvaun svečali leta 1961. Eden je pop Markovič drügi pa sombotelski škof. Tam na lejoj strani ozark se pa moj dejdak vidi, on je zvonar bijo, zato je tak paulek. Dja sem te taša mala deklčina bila, depa na tau se dobro spomnim, ka gospaud so k nam na obed prišli. Dja sem gospauda Markoviča

vsigdar spoj rada mejla, zato ka tak dobro so vedli pripovejdati. Mam eden taši kejp tö, gda sem z njimi dolavzeta, gda je prvo

Zdavanjski kejp njene babe iz leta 1926. Gvant so si vejnrik iz Merike prinesli

prečiščavanje bilau.«

- Na slejdnjom kejpji je tisti kočüj dolavzet, s sterim so prvin mrtvece vozili, koga so tü

so mrtveca pelali. Z vesi Gažo je emo konje, on je tašoga reda prego pa pelo pa nej samo v Slovenski vesi, po cejlom Varaši.«

- Sto se zdava na taum kejpji?

»Moja tatica, depa te kejp sem zavolo avtobusa vöodebrala, steri se ozark vidi na kejpji. Tau so tisti prvi avtobusi, steri so se tak zvali, ka Fakarus, tau so taši bili kak tovarnjaki, lesene stolice so meli pa kabin napravljeni više platoja.«

- Gde je te krispan dolavzet?

»Tau je naš krispan bijo, saloncutjar so baba doma naredli iz kakaona, cukra pa vanilije. Bilau

tašo tö, ka sem prejšnji večer cejli saloncutjar zezla, zato ka tak fejst sem zandareča bila. Baba drügo nej vejdlja, iz repe

Regarutke v Slovenski vesi po bojni (leta 1946 ali 47)

V Slovenski vesi so vsigdar radi meli nogomet

stari bili. Gnauk si je nika zmislila, na šift vsela pa se je za njim v Meriko odpelala. Trinajset lejt

dva mejseca star bijo.«

- Sto je regarut na taum strom kejpji?

Rokomentna ekipa židane fabrike. Prva v vrsti Hugina mati, Matjina Rejza

Svečanje zvona v Slovenski vesi leta 1961, ne kejpji sombotelski püšpek, gospaud Markovič pa Hugina dejdek, steri je zvonar bijo v vesi

pokapali?

»Mojo babo pelajo. Prvin je taša šega bila, ka s tašim kočüjom

je vözrejzala taše kocke pa te tistoga naredla saloncutjar.«

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 1.

S KRAJINE STRAŽAROV PRAUTI PÜSPEKA SREDIŠČI

Če rejsan zdaj na začetki geseni bole slobaudno živemo kak liki smo sprtoleti, zavolo viruša smo se vleti nej trnok pokisili napautiti v tihinske krajine na počinek. Če je štoj vnaugo potrpljenja (pa penez) emo, se je leko odišo kaupat na Blatno jezero, ništerni pa so raj gorpoiskali druge lepote svoje domovine. V našoj nauvoj seriji bi vam radi dali volau, ka dale iščete po Vogrski: nut vam pokažemo vesnice pa varaše, krajine z dolami pa bregami, naturo pa kulturo. Zovemo vas na dolgo-dugo pau, štera de trpela edno dobro leto: pojte z nami od najbolje zahodne vesnice, našoga Gorenjoga Sinika do najbolje vzhodne vesi, Garbolca na madžarsko-romanarsko-ukrajinskoj tromejej!

Če zrankoma rano nutsedemo v svoj auto na Gorenjom Seniki ino se napautimo na vzhod prauti Verici, samo zatok nam ne sija sunce drejkt v oči, ka se

Porabji) vseposedik rasla gaušča, štero je trbólo trejbiti s krčavkov. Lüstvo je svoje kuče v menjši krošlaj (szerek) zidalo, največ z domanjoga lesa.

Tipična cimprana iža v krajini Órség - nekda bi leko bila v Porabji tó

po lesej pelamo. Gda za sebov njamo Števanovce ino v Farkašovci ostro zavinememo na pravo, pridemo za en malo v Szalafő. V etoj vesnici si leko poglednemo indašnje paverske zidine, v šteraj je eške poištvo tó s stari cajtov. Največ je vrejdná kašča na štauk, de so pa lejpe cimprane iže z ritonjami ranč tak. Nej daleč od vesi se pasėjo divdji konji ino zobri (bőlények).

Órség je zgodovinska ino naturalna krajina, gde dostafele indašnji drejv rasté (bauri, bükve pa rasti). Od leta 2002 je ta krajina na 44 gezero hektaraj, s 44 (túdi porabskimi) vesnicami narodni park. Tam zvün avtohtoni Slovincov že gezero lejt Madžari tó živejo, eške njina stara držinska imena so gorostala. Iže so ovak zozidane kak indrik v rosagi, so raztrausene po bregaj. Inda svejta je (kak v

Naravne vrejdnosti krajine leko spoznamo v centri za obiskovalce (látogatóközpont) v Óriszentpéter, »glavnom varaši« Órséga. Tam si leko poglednemo romansko cerkev svetoga Petra tó, depa če škémo kaj rejsan lejpoga videti, se moremo odpelati v Velemér; v »cerkev svekline«: kak sunce na nébi odi, tak vsikdar na drugi kejv v maloj Božoj izi svejti. Cerkev svetoga Trojstva je od zvüna prausna, bole erična je po svoji freskaj, štere je v 14. stoletji namalo Janez Akvila.

Napautimo se nimo umetnoga jezera Vadása (med Hegyhátszentjakabom ino Órimagyarósdom) prauti malo vekšoma Kermedini. Té varaš je od začetka 17. stoletja držala familija Batthyány, štera je prejkzozidala dvorec (kastély). Gnes je tam kulturni center, v šterom

si leko poglednemo razstave o zgodovini varaša ino črejvlaj, leko pa koštavamo prlövke iz patejke narave tó. V etoj zidini je »padar srmakov«, blajženi László Batthyány-Strattmann med 1902 ino 1930 vračo be-težnike. Dvoriške je veuko 36 hektarov, na njem rasté 70-féle listasti ino 20-féle iglasti drejv. Vidimo pa leko tulipanove drejve ino edno 35 mejterov visiko platano tó.

Če se neškemo med kamionami stiskavati, je baukše, ka svoj auto prauti vesnici Ják obrnémo. Najbole erična zidina v etoj vesi je romanska farna cerkev svetoga Djürina: zozidali so go v 13. stoletji, njeno kopijo pa leta 1896 postavili v peštarskom parki Városliget. Pauleg zidine je stau eden klaušter tó, de so ga pa po törski cajtaj porušili. Lejpa je eške kapejla svetoga Jakoba, na šteroga spaudnjom štauki so držali čonte od pokojni (osarij). Cejli kompleks gnes obnavlajo, na žalost moremo počakati do sprtoletjta 2022, če škémo zidine znauvič videti.

Center Železne županije, Somboteu má dveje gezero lejtno pripovejst. Leta 43 je kolonijo z imenom Savaria stvauro rimski cesar Klavdij. Prve rimske ostaline so najšli, gda so v 18. stoletji zidali katedralo. Gnes leko v gračenki razvalin (romkert) vidimo staro Jantarovo poštijo ino stené ništerni rimski zidin, če pa nutstapimo v banko na Glavnom trgi, leko rimske kamle vidimo pod svojimi nogami prejk poda z glažojne.

Najlepši trg v Somboteli je venak Trg Dániela Berzsenyina. Tam stogi stolnica (székesegyház), štero je začno zidati prvi sombotelski püšpek János Szily. Njevgi arhitekt Melchior Hefe je plane nariso eške za püšpekovo palačo, v šteroj so (v dvorani Sala Terrena) inda svejta oprli prvi muzej na Vogrskom. Na drugoj strani stogi püšpekijski arhiv, gde so oprvim nadrukivali »Törška pisma« Kelemen Mikesa, po-

močnika Ferenc II. Rákóczi. Na etom malom mesti edna pauleg druge stogjijo baročne ino klasicistične zidine, v nekdešnoj gimnaziji gnes najdemo moderni Muzej Smidt. Tam vidimo padarsko, sodačko ino kulturno zbirko nekdešnjoga direktora špital dr. Lajosa Smidta.

Na srejdi Glavnoga trga je nekda stau varaški törem, gnes se tam zdigava znamenje sveto-

Glavni trg Sombotela - lüstvo rado vküppride pri vodometi

ga Trojstva. Na etom trgi smo eške nej davnik leko staupili v patejke s starimi omarami pa fiolami, gnes je je na žalost že požrla globalizacija. Pejški leko pridemo do »Iseuma«, rekonstruiranoga templja egiptovske boginje Izide (Isis), gde koncerte tó držijo. Nej daleč pa stogita eške dveje kulturnivi inštituciji: v Galeriji si leko poglednemo dela mlajši, moderni umetnikov, znautra v lepau gorostalaj sinagogi pa leko poslušamo klasične koncerte.

Ne smejmo pozabiti na eričnoga rojaka Savarie, svetoga Martina. Nad njegovim nekdešnjim rodnim ramom (po legendi) stogi cerkev, kauli nje pa dominikanski klaušter. Martinovi prauškarge leko gorpoiškejo Muzej Savaria tó, gde vidijo zvün arheološki, etnološki ino naravoslovni razstav rimske kamle ranč tak.

Če si pa štoj želej ovaško vesel-dje, se leko napauti v termalno kaupanco varaša. Od tistec se več nej trbej dosta špancerati, pa smo že na jezeri za čanakline,

nad šterim pelajo mali mausti na otok na srejdi. Najmenjši se leko špilajo na najveškem igrišči regije (Kalandváros). Leta 1973 - kak drugi v rosagi - je svoje dveri opro Škanzen, šteri nutpokaže ljudsko arhitekturo ino bivalno kulturo Železne županije. V muzejskoj vesi indašnja maro tó držijo, eške nej dugo nazaj pa so bila

sploj popularna senja, na šteraj so svojo partejko ponüjali gnešnji majstri stari meštrij. Gnes je najveško rokodelsko senje na Karnevali Savaria, kama má šegau vsikšoga augustuša (gda nega epidemije) priti više stau gezero lüdi.

Pred več kak stau lejtami so v vesnici Kámon (zdaj en tau Sombotela) oprli Arboretum, v šterom gnes na 27 hektaraj nutpokažejo 2500-féle rastlik. Največ lüstva pride majuša, ka bi poglednili cveteče rododendrone.

Če mamó eške malo cajta kauli glavnoga varaša Železne županije klantivati, leko v Felsőcsatári gorpoiškejo Muzej železne fjanke s pikastim drautom ino foliškim minkim paulem. Če pa smo že trüdni gratali, je najbaukše, ka v bližanjom Vaskezesztesí dojsedemo ino s posancov žmetnoga črnoga vina v rokej gledamo, kak sunce za Železnim bregjom dojdé.

-dm-

foto: mtu.gov.hu in pixabay.com

»Sveti se ime tvoje« - 1.

»LÜBITE SE MED SEBOV, KAK SEM VAS GE LÜBO«

1. septembra se svetniški kalendar začne s svetim Egidijom (Szent Eged). Trnok ga čestijo v Englandi, depa v Srednji Evropi ranč tak, vej je pa pomočnik v sili. Na Slovenskom ga zovejo Tilen ali Šent Ilj tō, po slejdnjom je dobila ime vesnica na slovensko-avstrijskoj grajnci više Maribora. Ime Egidij pride z

grčke rejči, svetnik je biu po legendi doma z Aten. Njegva familija je bila spoj bogata, gda pa sta ma stariša mrla, je cejlo svojo imanje audio. Penenze je raztalo med srmakami ino se napauto v Egiptom med puščavnike (remeté). Vöter pa je ofudno njegov šift, tak je Egidij prišo na Francusko. Od tistoga mau je živo v lesej, molo ino delo pokauro, kak puščavnik je djo samo zelenjé ino piu mlejko edne srne, štera je prihajala k njemi.

Legenda pripovejda, ka je gnauk zahodnogotski krau Wamba med djajom zagledno tau srno, go začno lauviti ino tak prigezdo do puščavnika. Krau je vöstrliu svojo puščico, de je pa mesto srne Egidija zavado. Gda je vüdo, kakši sveti žitek má té puščavnik, ma je zdigno eden klaušter. Po smrti opata Egidija so nad njegovim grobom zozidali cerkev ino varaš Saint-Gilles. Gnes leko pautnik tam vidi samo staro cerkev ino kameni sarkofag.

Prauskarge so začnili na grob Egidija ojtj v 11. stoleciji, od tistoga mau so ma v Englandi posvetili 160 cer-

Kršćanjski stariške so inda svejta za svojo dejte odebrali ime svetnika, šteri je biu na cerkvenom kalendari blüzi datumu njegovoga narodjenja. Največ imen má svojoga nebeskoga patronuša, vej so pa svetniki naši najbaukuši »kršćni botri«. Čestimo je zavolo toga, ka je njini žitek pelda, njina molitev pa pomauč za nas, uni so vretina našoga vüpanja. V naši novinaj vam edno cejlo leto vsikši keden nutpokažemo štiri svetnike ali svetnice, šteri svoj den v tistom kedni svetijo - gvüšno vsikši od vas najde kaj o svojom zavetniki.

kva. Priporočali so se ma za dober pauv ino srečo z marov, za lejpo vrejmen, prauti odnji, straji ino kügi. Molile so ga ženske, štere

Sveti Egidij je s svojim tejlom rejšo srno, štera ga je v lesej nadajala

so nej mogle dejte meti ali so vrnau nadajale. Egidij ali Tilen je patronuš pastérov ino kaudišov tō. V Esztergomi že od 11. stoletja držijo tri falate njegové glavé, v Somogyvári pa ma je klaušter posveto vogrski krau sveti Ladislav.

Pauleg Leona I. je *sveti Gregor I. (Nagy Szent Gergely)* eden sami pápa, šteroma so dali ime »Veuki«. Zaslužo si ga je zatok, ka je dobro pelo Kristušovo Cerkev, gda je s staroga prejk v srednji vök üšla. Čedno je prejkvzeu večstolejtno erbo kršćanstva ino go skrbno prejkdau bodaučnosti. Njegli den svetimo 3. septembra.

Gregor se je naraudo v Romi kauli leta 540 v patricijskoj držini. Oprvim je emo visiko mesto v rimskoj hierarhiji, de je pa že rano

zapüsto službo ino svejt. S svoje erbe je zozido sedem benediktinski klauštrov v Italiji, eške s svoje rodne kuče je dau napraviti samostan. Vse je raztalo, ka je emo, nej pa je sto grata ti prejdjen klauštra. Donk se je nej mogo skriti: pápa Pelagij II. ga je poslo za követa v Carigrad (Konstantinápoly). Gda so stari sveti Oča mrlj, so Gregora enoglasno zvolili za nauvoga voditela Cerkve.

Gregor je biu prvi pápa, šteri je prišo z ednoga zahodnoga klauštra, zatok je misijon med nauvim evropskimi narodami zadau svojim benediktincom. Njegvo največše delo je bilau spreobračanje v Britaniji, gde je svojim misijonrom zapovödo, aj ne rüšijo poganska svetišća, liki je vönapravijo za kršćanjske cerkve. Priporačo je mile misijonske metoduše, štere so nücali med starcami Slovencov tō.

Gregor Veuki je prejkspiso bogoslüžje ino cerkveno spejvanje tō (vö je najšo gregorijanski koral), svojim vörnikom pa je pravo, aj ne zidajo na njegovu, liki na Božo pomauč. Un je patronuš čednjakov, škonikov, šaularov ino muzikantov.

4. septembra svetimo den *svete Rozalije (Szent Rozália)*. Ta svetnica je »Boža rauža«, vej pa njeno ime po našom znamenüje »rauža« ali »lelaja«. O njenom žitki so začnili pisati eške samo štiristau lejt po njej smrti, zatok ne moremo biti gvüšni, kak je živejla v 12. stoletji na Siciliji. Po materi je bila prej v rodi s sicilskim kralom Rogerom II., njeni

oča pa je biu gospodar dvej varašov. Rozalijo so gorranili kak kralično, gda pa so najšli mladoženca za njau, je vüjšla v samočo. Skrila se

»Vi ste živa svetnica,« je nekak pravo Materi Trejzi, štera je dala valas: »Samo tau sem, ka bi po Gospaudovoj vauli mogli biti vsi.«

je v edno grabo v plaminaj, s sebov je vzela samo edno razpetké ino en par sveti knjig. Tam je živejla kak devica, v sigurnoj pokauri ino dühovnom združeni z Baugom.

Gda je Rozalija gorprišla, ka je eške itak preveč blüzi lidam, se je eške bole meknila. Po šestnajset lejtaj je mrla, stara malo več kak tresti lejt. Gda so za par lejt nejvedoč najšli njeno mrtvo tejllo, je tisto nej sprnelo. Leta 1624 je bila v varaši Palermo divdja küga, te so njeno tejllo s plaminske grabe prejk v katedralo odnesli. Od tistoga mau go čestijo kak patronuškinjo prauti kügi, če se pa v té sicilski varaš pripelamo s šiftom, nas audaleč pozdravla njeni kip z razprestrej-

timi rokami. Ime Rozalija je spoj prilübleno tak med Madžari kak Slovenci.

»Daj prisrčno ino brezplačno pomauč največšim srmakom!« je biu moto *Materie Trejze (Teréz anya)*, štera svoj den 5. septembra sveti. Naraudila se je leta 1910 albanskim starišam v makedonskom (te eške törskom) varaši Skopji, že

mlada je nut med irske apatice staupila. Poslali so go za leranco v Indijo, v Kalkuti je petnajset lejt včila geografijo. Gda se je po ulicaj šetala, je vidla srmake, brezdomce ino mlajše brezi žlate ino streje. Tau je trnok pretreslo mlado apatico, čütjla je, ka so stené njenoga klauštra predaleč od lidi, šterim je stejla pomagati.

Trejza se je odlaučila, ka stvauri red »Misijonark lübezni«, oprla je dome za merajauče, gobavce ino siraute. Za en malo je napravila red za moške pomočnike tō, leta 1979 pa je za svojo človekolübnno delo prejkvzela Nobelovo nagrado za mér.

Pri 73 lejtaj go je zavado srčen infarkt, od tistoga mau gi je zdravdje lagvo slüžilo. Mrla je leta 1997 - za šest lejt so go že zglasili za blajženo, leta 2016 pa go je pápa Frančišek zdigno v svetnico. Na njeni grob v Kalkuti so napisane rejči s Svetoga pisma: »Lübite se med sebov, kak sem vas ge lübo«.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

PETEK, 04.09.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Bolnišnica Golnik, dokumentarna serija, 10.40 TV-izložba, 10.55 Danes dol, jutri gor: Županjin precejšeni obisk, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Zvezde velikega platna: Omar Sharif, britanska dokumentarna serija, 14.35 Free spirits - Samosvoji: Hind, dokumentarna oddaja, 14.45 TV-izložba, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.40 Otroški program: Op! 16.20 Čist zares: Modna kreacija, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Slovenski magazin, 17.55 Duhovni utrip: Diploma upanja, 18.10 Pujsa Pepa: Šolski tabor, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Kinoteka: Zvezde velikega platna: Peter Sellers, britanska dokumentarna serija, 23.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.10 Napovedujemo

PETEK, 04.09.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.45 Videotrak, 10.40 Dobro jutro, 13.15 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.40 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.25 Med valovi, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 7. etapa, 17.45 Po etapi, analiza dirke po Franciji, 18.15 Za pogledom, dokumentarni film, 19.05 Videotrak, 20.00 Resnica o aferi Harry Quebert, ameriška nadaljevanka, 20.50 Mame (II.), slovenska nanizanka, 21.25 Pod zadnjo zastavo, ameriški film, 23.25 Videotrak, 0.25 Info kanal

SOBOTA, 05.09.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.05 Infodrom, poletje 2020: Splet, informativna oddaja za otroke in mlade, 10.20 Osvežilna fronta: Grozote samostojnega življenja, oddaja za mladostnike, 10.50 Bolnišnica Golnik, dokumentarna serija, 11.20 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Polona Vetrh, 14.55 Prislunhimo tišini, 15.10 Avstralija in barvah: Desetletje protestov, avstralsko-britanska dokumentarna serija, 16.00 Naš vsakdanji kruhek: Vsi skupaj sami, slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Rimske počitnice s Catherine: Družinske jedi, oddaja o kuhanju, 17.45 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Erika: Živali in magneti, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Poletna noč 2020, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Deklina zgodba (III.), ameriška nadaljevanka, 23.20 Sedmi pečat: Berlinski sindrom, koprodukcijski film, 1.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, 2.05 Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.40 Napovedujemo

SOBOTA, 05.09.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci: Ignac Plestenjak, 10.35 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Mame (II.), slovenska nanizanka, 12.40 Poletni koncert iz Schönbrunn 2017, Dunajski filharmoniki, René Fleming in Christoph Eschenbach, 14.15 Avtomobilnost, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 8. etapa, 17.30 Po etapi, analiza dirke po Franciji 18.00 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 18.50 Videotrak, 20.05 Ameriška pastorala, ameriški film, 21.55 Zvezdana: Povezani v bolečini, 22.45 Same babe, koncert, 0.20 Videotrak, 1.20 Info kanal

NEDELJA, 06.09.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Nedeljsko bogoslužje, prenos iz župnije Destrnik, 10.55 Med valovi, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha, 12.05 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.40 Na lepše, 15.10 TV-izložba, 15.25 Doris, nizozemski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Čez planke: Bonn - Po sledeh Ludwiga van Beethovna, 18.15 Rimske počitnice s

Catherine: Po nakupih, oddaja o kuhanju, 18.40 Šola za pošasti: Presenečenje, risanka, 18.50 Mali Timotej: Velika rdeča pega, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Telesni stražar, britanska nadaljevanka, 21.00 Intervju, 21.55 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Vsaka dobra zgodba je ljubezenska zgodba, dokumentarni film, 23.40 Mojmir Sepe, pogled z gradu, 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

NEDELJA, 06.09.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.20 Videotrak, 7.15 Duhovni utrip: Diploma upanja, 7.30 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 8.05 Rimske počitnice s Catherine: Družinske jedi, oddaja o kuhanju, 8.30 Glasbena matineja, 10.45 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.45 Mame (II.), slovenska nanizanka, 12.50 Otroci Sredozemlja: Francija, 13.50 Ambienti, 14.30 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 9. etapa, 16.45 Po etapi, analiza dirke po Franciji, 17.20 Skrivni Versailles Marije Antoanete, koprodukcijski dokumentarno-igrani film, 18.55 Videotrak, 20.00 XXVI. Generacije znanosti ZRC SAZU, 20.40 Amsterdam, London, New York - trije veličastni: Zlata doba (1585-1650), francoska dokumentarna serija, 21.30 Žrebanje Lota, 21.45 Mladi Levi: Polnost časa, dokumentarni film, 23.05 Zvezdana: Povezani v bolečini, 23.55 Videotrak, 0.55 Info kanal

PONEDELJEK, 07.09.2020, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Obzorja duha, 10.45 TV-izložba, 11.00 Danes dol, jutri gor: Mile in Eva in ljubosumna Anja, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Beseda na A (II.), britanska nadaljevanka, 14.50 S-prehodi: 90-letnica usmrtnih bazovskih junakov, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.30 Dober dan, Koroška, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Geopark Karavanke, dokumentarni feljton, 17.50 Na kratko: Pametna mesta, 18.00 Malčki: Božiček, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Opus: Filip Šijanec, 23.30 Nagrajanka Vilenice 2020 Mila Haugová, 23.40 Nagrajane Vilenice 2020 Vinko Möderndorfer, 23.50 Glasbeni večer, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

PONEDELJEK, 07.09.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.10 Videotrak, 10.05 Rimske počitnice s Catherine: Družinske jedi, oddaja o kuhanju, 10.30 Dobro jutro, 12.50 Prislunhimo tišini, 13.20 Inside - Offside: V zaledju predsodkov: Jej, spi, jej, dokumentarna oddaja, 13.45 Na lepše, 14.30 Čez planke: Bonn - Po sledeh Ludwiga van Beethovna, 15.30 XXVI. Generacije znanosti ZRC SAZU, 16.20 Ljudje in zemlja, 17.05 Zadnja beseda!, 18.00 Televizija in kulturna dediščina, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Otroci Sredozemlja: Turčija, 20.55 Dediščina Evrope: Delo brez avtorja, nemški film, 0.00 Videotrak, 1.00 Info kanal

TOREK, 08.09.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, 6.25 Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Opus: Filip Šijanec, 10.35 TV-izložba, 10.55 Danes dol, jutri gor: Čevapčiči na račun Irme, slovenska nanizanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.50 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Beseda na A (II.), britanska nadaljevanka, 14.50 Duhovni utrip: Diploma upanja, 15.05 TV-izložba, 15.20 Potepanja - Barangolások, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Kalimero: DoVinčijeva šifra, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Za vedno tu, Slovenci od Krasa do morja, dokumentarni film, 20.55 Bolnišnica New Amsterdam (II.), ameriška nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Pričevalci: Franc Zupančič, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

TOREK, 08.09.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.10 Videotrak, 10.05 Dobro jutro, 12.35 Poletna noč 2020, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 10. etapa, 18.00 Avtomobilnost, 18.30 Slovenski magazin, 18.55 Videotrak, 20.00 Hauser: Sami, skupaj - Pulj, 20.25 Hauser: Sami, skupaj - Slapovi Krke, 20.55 Prava ideja! 21.25 Moški ne jočejo, koprodukcijski film, 23.00 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.25 Videotrak, 0.25 Info kanal

SREDA, 09.09.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 10.40 TV-izložba, 11.00 Danes dol, jutri gor: Kdor z malim ni zadovoljen..., slovenska nanizanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Beseda na A (II.), britanska nadaljevanka, 14.50 Osmi dan, 15.25 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.35 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.05 Male sive celice: OŠ Beltinci in OŠ Center Novo mesto, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Skrivnosti Gentskega oltarja, belgijska dokumentarna serija, 18.00 50 knjig, ki so nas napisale: Tomaž Šalamun: Poker, 18.10 Čarli in Lola: Če imam pa preveč dela, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Ustanovitelj, ameriški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil: Aleksandra Bajde, 23.40 Skrivnosti Gentskega oltarja, belgijska dokumentarna serija, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.30 Napovedujemo

SREDA, 09.09.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.10 Videotrak, 10.05 Rimske počitnice s Catherine: Po nakupih, oddaja o kuhanju, 10.25 Dobro jutro, 13.00 We love Mozart; Irena Grafenauer, Mate Bekavac in Simfonični orkester RTV Slovenija, Festival Ljubljana, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 11. etapa, 18.00 Med spoloma, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Srečanja: Pia in Pino Mlakar & Richard Strauss, dokumentarni film, 20.55 Žrebanje Lota, 21.00 Moje mnenje, 21.55 Tujca, britanska nadaljevanka, 22.50 Mama Evropa, dokumentarni film, 23.50 Videotrak, 0.45 Info kanal

ČETRTEK, 10.09.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.0 Skrivnosti Gentskega oltarja, belgijska dokumentarna serija, 10.40 TV-izložba, 10.55 Danes dol, jutri gor: Nandi pomaga Županji najti salmonelo, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Beseda na A (II.), britanska nadaljevanka, 14.50 Slovenski utrinki, 15.15 Pod drobnogledom - Nagytó alatt, 15.45 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Bolnišnica Golnik, dokumentarna serija, 18.00 Na kratko: Bioetika, 18.05 Dinotačke: Kar je bilo strašno, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Dediščina Evrope: Skrivni Versailles Marije Antoanete, koprodukcijski dokumentarno-igrani film, 1.00 Bolnišnica Golnik, dokumentarna serija, 1.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.50 Napovedujemo

ČETRTEK, 10.09.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.10 Videotrak, 10.05 Dobro jutro, 12.35 Rimske počitnice s Catherine: Po nakupih, oddaja o kuhanju, 13.00 Profil: Aleksandra Bajde, 13.40 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 12. etapa, 17.55 Mit o prvem filmu, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Poti in svobodo med drugo svetovno vojno: Rossano, britanska dokumentarna serija, 20.50 Avtomobilnost, 21.20 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 22.25 C. Orff: Carmina Burana, La Fura dels Baus - Otvoritev 65. Ljubljana Festivala, 23.30 Slovenska jazz scena, 0.30 Videotrak, 1.30 Info kanal

Lisičice so žute kak zlato

Letos dostakrat pride velki dež, zemlja se je že nutnamaučila. Tau je rejsan radost za pavre, dapa za tiste tō, steri radi ojdimo v les gobe brat. Ne smejmo se taužiti, dosta gob rasté za gesti, dapa taše tō, stere so strupene, zaman so lejpe (rdeča mušnica/légyölő galóca, zelena mušnica/gyilkos galóca, oljkov livkar/világító tölcsérgomba).

Velko veselje je najti lejpe lisičice

Lisičice so nej črvive pa požacke je tō ne zgrzejo

ši spoznali gobe, vedli smo, stere so za gesti, etak se je nej zgodilo, ka bi nekak zatok mrau, ka je »naure« gobe djo. Naši starci so vsigdar gučali, ka kak mejsac rasté, tak grbanji pa lisičice tō rastéjo. Tau je istina, zatok je najbolje vrejndno gobe iskati, gda je puna luna. Za grbanji so najbavkše pa največ vrejndne lisičice. Te lejpe žute gobe rastejo od juniuša do kesne geseni. Fanj ji je brati, ka ji že

Iz ednoga takšoga kupa se že leko sküje pörkölt ali paprikaš

Šmarni z lisičicami

od daleč vidimo, ka se svejti-jo kak zlato. Dosta lidi zato ma lisičice raj

kak grbanje, ka ne gratajo črvive, nejso slinaste pa požacke ji tō ne gejo. Malo so

bole trde, zato ji trbej duže küjati. Iz nji leko sküjamo dobro mlejšno župo ali golaž (pörkölt) z vrnjim mlejškom, vcuj pa nokedline. Leko nji gordejemo na pečeno mesau ali na pico. Ali je spečemo z djajci, napravimo omleto. Na interneti najdemo dosta moderni receptov tō, ka vse leko napravimo iz lisičic. Kak začimbe vcuj k lisičicam leko nücamo petrožo, fejfer, rožmarin, majaron ali materino dušico (kakukkfű). Na leki je posišimo, dapa moramo ji dojsamleti v praj, ka ovak trde gratajo. Sirauve nej dobro tadjasti ali zamrzniti, ka bridke gratajo. Malo je trbej obariti pa tak zamrzniti. Indasvejta je dostaveč gob bilau. Spaumnim se, ka smo malo šli v lejs pa smo trno dosta gob najšli. Stariške so nas v lejs poslali, naj prinesemo za obed gobe. Oni so na njivaj delali, nejso meli cajta »velki« obed küjati, samo

tašo gesti so vleti küjali, ka je brž gotovo bilau pa smo se fejsst leko nageli. Napravili so šmarni z lisičicami. Lisičice so sprážili na žiri (masti), malo so je posolili. Gda so že skor méke gratale, so gorvlejali malo bole gausto osoleno testau, kak je tisto za palačinke. Sprážili so kak šmarni. Geli smo ga z mlejšnimi aubrikami ali z mrzlim segnjenim mlejškom (kefirom), dapa leko tüdi s šlatov. Ges gnesden tō delam šmarni z lisičicami. Dober je gé, vrejndno ga je vösprobati.

Margit Čuk

Mali oglas

Urad Državne slovenske samouprave
(9985 Gornji Senik, Cerkevna pot 8)
objavlja prosto delovno mesto
finančnega referenta.
Nadaljnje informacije na spletni strani
www.slovinci.hu oziroma po telefonu:
06 94 534 - 024

SLOVENC.HU

Slovenska kmetija na Gornjem Seniku
išče natakario/natakario in kuhinjsko pomočnico/
kuhinjskega pomočnika.
Delo se opravlja v soboto ali nedeljo ali oba dneva in gre za
dnevno zaposlitev.
Več informacij: 00 36 30 602 3336.

A felsőszőlőki Szlovén Mintagazdaság
alkalmi munkára felszolgálót és konyhai kisegítőt keres.
A munkavégzés ideje szombat vagy vasárnap
ill. mind a két nap.
Több információ: 00 36 30 602 3336.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF; za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB